

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Предмет: Извештај Комисије за избор једног наставника у звање доцента за ужу научну област Русистика, предмет Руска књижевност

На основу Одлуке Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду бр. 3060/1 од 30. 10. 2013. године, а у складу са чланом 65 Закона о високом образовању Републике Србије и чланом 116 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду, изабрани смо у Комисију за припрему извештаја о кандидатима који су се јавили на конкурс за избор доцента за ужу научну област Русистика, предмет Руска књижевност (објављен у листу „Послови“ бр. 543 од 13. 11. 2013. године), те Већу подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

На конкурс се пријавио један кандидат, др Бобан Ћурић, досадашњи виши лектор за научну област Русистика на Катедри за славистику Филолошког факултета Универзитета у Београду. На основу увида у приложени материјал можемо поднети следећи извештај о кандидату.

Кандидат Бобан Ћурић, доктор књижевних наука, рођен је 13. 12. 1968. године у Ћуприји, где је завршио основну и средњу школу. Студије на Катедри за славистику (група Руски језик и књижевност) Филолошког факултета у Београду завршио је 1993. године са општим успехом 9,70 и дипломским радом под називом *Библијски мотиви у приповеткама „У пустињи“ и „Домовина“ Лава Лунца*. Магистарску тезу под називом *Руска књижевност у београдском дневном листу „Правда“ 1917-1941*. одбранио је на Филолошком факултету у Београду 2000. године. Докторску тезу под насловом *Романи Бориса Савинкова (В. Ропшина)* одбранио је на Филолошком факултету у Београду 7. октобра 2013. године.

Др Бобан Ћурић од 1995. године ради на Катедри за славистику Филолошког факултета Универзитета у Београду, прво као асистент-приправник, а од 2000. године као асистент за научну област Русистика, предмет Руска књижевност. Године 2011. изабран је за вишег лектора за научну област Русистика. У наставном раду изводи вежбања из руске књижевности и културе са студентима прве, треће и четврте године студија. Др Бобан Ћурић испуњава редовно и предано све своје наставне обавезе, настојећи да студентима приближи богату руску књижевну и културно-историјску традицију. У процесу високошколске наставе др Бобан Ћурић се посебно истиче у припремама студената за наставно-научни рад (преглед и оцена семинарских радова).

Кандидат је у више наврата организовао са студентима четврте године екскурзије по „руском“ емигрантском Београду, чиме је доринео обогаћивању знања и свести студената о улози руске интелигенције у Београду између два рата, међусобним прожимањима руске и српске културе на овим просторима, те културним, духовним и научним везама српских интелектуалаца и руских

емиграната. Ова екскурзија одржава се редовно и за све учеснике научних скупова које организује Катедра за славистику, као њихов пратећи програм.

У децембру 2003. године у сарадњи с Руским домом у Београду Бобан Ђурић је организовао научни округли сто „Београдски конгрес руских писаца и новинара у емиграцији у историји руске и српске културе“ (поводом седамдесетпетогодишњице овог културног догађаја).

Од 2006. до 2010. године кандидат је учествовао у научном пројекту (домаћи фундаментални) „Кодови руске културе“, а од 2011. године укључен је у научни пројекат (домаћи фундаментални) „Књижевност и визуелне уметности: руско-српски дијалог“ (који траје до 2014. године).

Своја научна интересовања кандидат испољава вишеструко – кроз учешће и организацију научно-стручних скупова и симпозијума, те кроз научне студије и чланке. Бобан Ђурић је до сада учествовао у раду 27 научних и стручних скупова у земљи и иностранству (Русија, Бугарска, Словенија). Уз биографију и списак научних скупова на којима је учествовао, кандидат је приложио и библиографију објављених научних радова, као и списак преведених текстова (3 књиге и више прилога за часописе, антологије и сл.).

Учешће на научним и стручним скуповима

1. Међународни симпозијум *Јесењин данас*, Београд, 23-25. новембар 1995. (у организацији Филолошког факултета у Београду и Славистичког друштва Србије);
2. Друга међународна конференција *Литерарна група «Сератионова браћа»*. *Извори. Трагања. Традиције. Међународни контекст*, Санкт Петербург, 20-22. март 1997. (у организацији Института за руску књижевност РАН «Пушкински дом»);
3. *Западноевропски модернизам. Рефлекси у бугарској књижевности и књижевностима централне и источне Европе (крај XIX – почетак XX века и 20-те године)*, Велико Трново (Бугарска), 8-10. мај 1997. (у организацији Великотрновског универзитета и Института за књижевност БАН);
4. Међународни симпозијум *Руска емиграција у српској и другим словенским културама*, Београд, 20-22. новембар 1997. (у организацији Филолошког факултета у Београду и Славистичког друштва Србије);
5. XXXVII скуп слависта Србије, Београд 14-15. јануар 1999. (у организацији Катедре за славистику Филолошког факултета у Београду и Славистичког друштва Србије);
6. Научни колоквијум младих истраживача *Пут и путовање у језику, књижевности и култури*, Београд, 28-29. новембар 2002. (Филолошки факултет);
7. XLI скуп слависта Србије, Београд, 12-14. фебруар 2003. (у организацији Катедре за славистику Филолошког факултета у Београду и Славистичког друштва Србије);
8. Међународни симпозијум *Русија – Србија и Црна Гора: дијалог култура. Поводом 70. годишњице Руског дома у Београду*, Београд, 15-16. април 2003. (Руски дом);

9. Међународни научни скуп *Јуриј Лвович Ракитин – живот, дело, сећања*, Београд – Нови Сад, 16-20. април 2003. (у организацији Факултета драмских уметностиу Београду, Филолошког факултета у Београду и Позоришног музеја Војводине);
10. XIII међународни конгрес слависта, Љубљана, 15-21. август 2003;
11. Међународна научна конференција *Космизам и руска књижевност. Поводом стогодишњице смрти Николаја Фјодорова*, Београд 22-26. октобар 2003. (Филолошки факултет);
12. Округли сто *Београдски конгрес руских писаца и новинара у емиграцији у историји руске и српске културе*, Београд, 11. децембар 2003. (Руски дом);
13. XLII скуп слависта Србије, 10-12. фебруар 2004. (у организацији Катедре за славистику Филолошког факултета у Београду и Славистичког друштва Србије);
14. Међународна научна конференција *Данил Хамрмс. Авангарда у деловању и одумирању. Поводом стогодишњице песника*, Београд, 14-18. децембар 2005. (Филолошки факултет).
15. XLIV скуп слависта Србије, 10-12. јануар 2006. (у организацији Катедре за славистику Филолошког факултета у Београду и Славистичког друштва Србије);
16. Међународни округли сто *Руско духовно наслеђе 20. века у Србији*, 25. јануар 2006. (у организацији Руског дома у Београду, уз подршку Библиотеке-Фондације «Руско зарубежје» и с благословом Руске и Српске православне цркве);
17. Научни симпозијум студената руске књижевности *Уметнички простор руског модернизма*, 22-26. септембар 2006. г. (у организацији Београдског и Токијског универзитета);
18. Међународни научни скуп «Руска дијаспора и српско-руске културне везе», 22-25. мај 2007. (у организацији Славистичког друштва Србије, Филолошког факултета у Београду и Руског дома);
19. XLVI скуп слависта Србије, заседање посвећено 75-годишњици Руског дома – представљање књиге *III МЕЂУНАРОДНИ КОНГРЕС СЛАВИСТА (Београд, 18-25. IX 1939)*, репринт издање, Београд, 2008. (у организацији Славистичког друштва Србије, Филолошког факултета у Београду и Руског дома);
20. Међународни симпозијум посвећен 130-годишњици Катедре за славистику и 60-годишњици Славистичког друштва Србије «Изучение славянских языков, литератур и культур как инославянских и иностранных», Београд, 3-5. јун 2008;
21. Међународна конференција руководиоца образовних институција «Модели и искуства развоја наставе на руском језику у иностраној школи», Москва, 26-29. мај 2009. (у организацији Департмана образовања града Москве).

22. Међународни форум „Вторая белградская встреча славянских русистов“, Београд, 14-15. јануар 2010. (у организацији Међународног педагошког друштва за потпору руског језика – Москва, Славистичког друштва Србије и Филолошког факултета у Београду);
23. Међународна конференција „Русская философия сегодня: об искусстве и политике“, Београд, 2-5. октобар 2011. (у организацији Филолошког факултета у Београду);
24. Међународна научна конференција „Русское зарубежье и славянский мир: культурологический аспект“, Београд, 10-11. јун 2013. (у организацији МАПРЈАЛ-а, Дома руског зарубежја „Александар Солженицин“, Славистичког друштва Србије, Филолошког факултета Универзитета у Београду и Руског центра фонда „Русский мир“).

Јавна предавања:

1. «Руска књижевност и култура», циклус предавања младих научника са Катедре за славистику Београдског универзитета, мај 2006. (у организацији Катедре за славистику и Руског дома);
2. Стручни семинар за наставнике и професоре руског језика «Зимска школа», 9-12 јануар 2007. (у организацији Министарства просвете Републике Србије, Славистичког друштва Србије и Филолошког факултета у Београду); учешће у својству предавача;
3. Циклус предавања «Европске књижевне награде», у организацији Коларчеве задужбине (учешће у својству предавача – предавање «*Руски Букер* – највећа руска књижевна награда», 5. новембра 2007.);

БИБЛИОГРАФИЈА

Монографија

1. «Из живота руског Београда», Београд, 2011, 172 стр. ISBN 978-86-6153-020-3.

Чланци

1. «*Песма остаје с човеком – Шагане моја, Шагане...* (*Песня остается с человеком – Шаганэ ты моя, Шаганэ...*) Тимура Кибирова: Разговор с Јесењином», обј. у часопису *Зборник Матице српске за славистику*, бр. 50-51, Нови Сад, 1996, стр. 185-191. ISSN 0352-007;
2. «Библейские мотивы в рассказе Льва Лунца *В пустыне*», обј. у часопису *Русская литература* 2/1998, Санкт Петербург, изд. Наука, 1998, стр. 131-136. ISSN 0131-6095 (SCI листа);

3. «Библейские мотивы в рассказе *Родина* Льва Лунца», обј. у часопису *Филолошки преглед*, XXV, 1998, 1, Београд, 1998, стр. 151-164. ISSN 0015-1807;
4. «Обележавање стогодишњице смрти А.С. Пушкина 1937. године (на материјалу београдског дневног листа *Правда*)», обј. у часопису *Славистика*, књига III (1999), Београд, 1999, стр. 40-50. ISSN 1450-5061;
5. «Обележавање годишњице Александра Сергејевича Пушкина», обј. у каталогу Народне библиотеке Србије *Пушкин и српска култура (Поводом 200-годишњице Пушкиновог рођења)*, Београд, 1999, стр. 131-132;
6. «*Кесарь и Галилеянин* Генриха Ибсена и *Юлиан Отступник* Д.С. Мережковского: попытка сопоставительного анализа», обј. у зборнику *Западноевропейский модернизм и славянские литературы. Краят на XIX – началото на XX век и 20-те години*, Велико Трново (Бугарска), 1999, стр. 175-186. ISBN 954-524-189-6;
7. «Гостовања руских емигрантских писаца у Београду током 20-их и 30-их година XX века (на материјалу београдског дневног листа *Правда*)», обј. у часопису *Зборник Матице српске за славистику*, бр. 61, Нови Сад, 2002, стр. 119-153. ISSN 0352-5007;
8. «Гостовање К. Д. Бальмонта у Београду 1929. године (на материјалу дневне штампе)», обј. у часопису *Славистика*, књига VII (2003), Београд, 2003, стр. 328-336. ISSN 1450-5061;
9. «Београдска периодика између два рата о стваралаштву Д.С. Мерешковског у емиграцији», обј. у часопису *Зборник Матице српске за славистику*, бр. 63, Нови Сад, 2003, стр. 307-341. ISSN 0352-5007;
10. «Путовање кроз време и простор у роману *Коњаникова сенка* А. Гладилина», обј. у зборнику радова *Пут и путовање у уметности и култури*, Београд, 2003, стр. 245-258. ISBN 86-80267-59-7;
11. «Обележавање стогодишњице рођења Л.Н. Толстоја у Београду 1928. године», обј. у часопису *Славистика*, књига VIII (2004), Београд, 2004, стр. 193-200. ISSN 1450-5061;
12. «Крушение музея или о некоторых мотивах философии Н. Федорова в *Котловане* А. Платонова», обј. у *Философия космизма и русская культура (Материалы международной научной конференции «Космизм и русская литература. К 100-летию со дня смерти Николая Федорова», 23-25 октября 2003 г.)*, Београд, 2004, стр. 245-249. ISBN 86-80267-72-4;
13. «Конгрес руских писаца и новинара у емиграцији и његово место у српској и руској култури», обј. у часопису *Славистика*, књига X (2006), Београд, 2006, стр. 313-324. ISSN 1450-5061;
14. «Драма *Царевич Алексеј* Мерешковског на сцени Народног позоришта (на материјалу београдске периодике)», обј. у часопису *Филолошки преглед*, XXXIII, Београд, 2006, стр. 167-176. ISSN 0015-1807;

15. «Гибель эпохи – гибель мира в *Комедии города Петербурга* Д. Хармса», обј. у зборнику *ХАРМС – АВАНГАРД. Материјали међународној научној конференцији «Даниил Хармс: авангард в действии и в отмирании. К 100-летию со дня рождения поэта»*; Београд, 2006, стр. 411-416. ISBN 86-86419-00-3 (у коауторству с Аном Јаковљевић); **Прештампано** у: *Russian Literature*, LX (2006) III-IV, Special issue “Daniil Charms”, стр. 359-365. 0304-3479 (SCI листа);
16. «Легенда о Светом Гралу и драма *Ружа и крст* Александра Блока», обј. у часопису *Зборник Матице српске за славистику*, бр. 70, Нови Сад, 2006, стр. 57-71. ISSN 0352-5007;
17. «Из духовног живота «руског» Београда», обј. у часопису *Славистика*, књига XI (2007), Београд, 2007, стр. 383-387. ISSN 1450-5061;
18. «Буњин 1937. године у Београду», обј. у зборнику *Руска дијаспора и српско-руске културне везе*, Београд, 2007, стр. 115-122. ISBN 978-86-7391-018-5;
19. «Руски слависти-емигранти са књижевним темама у материјалима III међународног конгреса слависта», обј. у часопису *Славистика*, књига XII (2008), Београд, 2008, стр. 408-410. ISSN 1450-5061;
20. «Русский дом в Белграде (по поводу 75-летия работы Дома)», обј. у зборнику реферата *Изучавање словенских језика, књижевности и култура као инословенских и страних*, Београд, 2008, стр. 367-373. ISBN 978-86-7391-023-9;
21. «Уместо предговора» <Н. Тефи> у: Надежда Л. Тефи, *Распућин и друге приче*, Београд «Нолит», 2008, стр. 5-13;
22. «Храм русской културе в Белграде», обј. у часопису *Этносфера*, 5 (128) 2009, Москва, стр. 20-22;
23. «Русская эмиграция в защиту русского языка: Памятка белградского Союза ревнителей чистоты русского языка (1937 г.)», обј. у зборнику *Русский язык как инославянский. Выпуск II*, Београд, 2010, стр. 96-102. ISSN 1821-3146;
24. «Идея террора и творчество Бориса Савинкова», обј. у зборнику *Русская философия сегодня: об искусстве и политике*, Београд, 2012, стр. 65-79. ISBN 978-86-6153-076-0;
25. «Библијски подтекст у роману *Коњ блед* Бориса Савинкова»; обј. у зборнику *Антички код у словенским књижевностима*, Београд 2011, стр. 51-71. ISBN 978-86-6153-075-3;
26. «Борис Савинков (В. Ропшин) и стваралаштво Достојевског»; обј. у часопису *Славистика*, XVI, Београд, 2012, стр. 585-598. ISSN 1450-5061;
27. «Записки Русского научного института в Белграде»; обј. у зборнику *Русское зарубежье и славянский мир. Сборник трудов*, Белград, 2013, стр. 303-317. ISBN 978-86-7391-031-4.

Прикази

1. «Функции литературных связей. На материале славянских и балканских литератур» обј. у часопису *Зборник Матице српске за славистику*, бр. 44-45, Нови Сад, 1993, стр. 383-284;
2. «Међународна књижевна конференција Западноевропски модернизам. Рефлекси у бугарској књижевности и књижевностима централне и источне Европе», обј. у часопису *Зборник Матице српске за славистику*, бр. 52, Нови Сад, 1997, стр.351-352;
3. «Друга међународна конференција Књижевна група «Серапионова браћа»: Извори. Трагања. Традиција. Међународни контекст»; обј. у часопису *Зборник Матице српске за славистику*, бр. 52, Нови Сад, 1997, стр. 352-353;
4. «*Sine arte, nihil*. Сборник научных трудов в дар профессору Миливое Йовановичу, “Пятая страна”, Белград – Москва, 2002, 420 стр.» обј. у часопису *Зборник Матице српске за славистику*, бр. 64, Нови Сад, 2003, стр. 264-266;
5. «Миливое Йованович, *Избранные труды по поэтике русской литературы*, изд. Филологического факультета, Белград, 2004, 504 стр.», обј у часопису *Зборник Матице српске за славистику*, бр. 68, Нови Сад, 2005, стр. 311-313;
6. В. П. Григорьев, Л. И. Колодяжная, Л. Л. Шестакова, *Собственное имя в русской поэзии XX века. Словарь личных имен*, обј. у часопису *Зборник Матице српске за славистику*, бр. 74, Нови Сад, 2008, стр. 347-348;
7. *Русская диаспора и изучение русского языка и русской культуры в инославянском и иностранном окружении. Доклады*. Ред. Боголюб Станкович. – Белград: Славистическое общество Сербии, 2012. – 336 с, обј. у часопису *Русский язык как инославянский*. Выпуск IV, Белград, 2012, стр.145-148. ISSN 1821-3146.

Тезе:

1. «Реаговања београдске штампе на долазак генерала Врангела у Краљевину СХС (1. марта 1922.)», обј. у *Зборнику теза са међународног симпозијума «Руска емиграција у српској и другим словенским културама» (Београд, 20-22. новембар 1997. год.)*, Београд, 1997, стр. 18-19;
2. «Белград и литературно творчество Д.С. Мережковского в эмиграции», обј. у *13. mednarodni slavistični kongres. Zbornik povzetkov. 2. del. Književnost. Kulturologija. Folkloristika. Zgodovina slavistike. Tematski bloki*, Љубљана, 2003, стр. 206-208. ISBN 961-6358-80-4;
3. «*Записки Русского научного института в Белграде*» (тезисы); обј. у зборнику теза *Русское зарубежье и славянский мир: культурологический аспект*, Београд, 2013, стр. 52;

Преводи:

1. А. Солжењицин, «Руско питање крајем 20. века»; *Писмо*, бр. 38-39, Земун, 1994, стр. 160-208;

2. J. Радов, «Хоћу да постанем Јукагир»; *Реч*, бр. 4, Београд, 1994, стр. 44-45;
3. Вик. Јерофејев, «Живот с идиотом»; *Реч*, бр. 21, Београд, 1996, стр. 42-50;
4. J. Радов, «Ћутање је знак одобравања»; «Један дан са женом»; Вик. Јерофејев, «Путовање пупка у Ласу»; В. Сорокин, «Почетак сезоне»; *Реч*, бр. 28, («Изнад свих амбиса. Руска прича данас 2»), Београд, 1996, стр. 43-47; 50-57;
5. *Документи за разумевање руске авангарде. Антологија текстова уметника*, Београд, 2003, «Геопоетика», стр. 293;
6. В. Дудинцев, «Новогодишња бајка» (202-230); Ј. Нагибин, «Светло у прозору» (231-239); Ф. Горенштејн, «Старице» (405-421); В. Аксјонов, «Доручак четрдесет треће године»; «Риђокоси из суседног дворишта» (442-468); В. Војнович, «Растојање од пола километра»; «Цртица» (469-489); *На пола пута до Месеца. Антологија руске приче XX века. Том II, књига прва*; Београд, 2004, «Плато»; В. Белов, «Дан за даном» (5-10); В. Марамзин, «Ја, са шамаром у руци» (11-18); Вик. Јерофејев, «Путовање пупка у Ласу» (256-263); В. Сорокин, «Почетак сезоне» (313-320); J. Радов, «Ћутање је знак одобравања»; «Један дан са женом» (336-345); *Бубањ за горњи свет. Антологија руске приче XX века. Том II, књига друга*; Београд, 2004, «Плато»;
7. Д. Хармс, «Старица»; Данил Хармс «Сабрана дела у два тома. Т. 0-1», стр. 544-562; Београд, 2005; Д. Хармс, Чланци («Књижевни поступак на који наилазимо...»; «Записаћемо тактну структуру...»; «Концерт Емила Гилелса у Клубу писаца»), стр.37-43; Прилози (документарни материјал из полицијских архива, записници са саслушања), стр.779-856; Данил Хармс *Сабрана дела у два тома. Т. 1-0*; Београд 2005;
8. Николај Рерих, *Алтај – Хималаји (Путописни дневник)*, Београд, 2007, «Логос», 308 стр;
9. Василиј Аксјонов, *Московска сага*. Књига трећа. «Тамновање и мир», Београд, 2008, «Информатика», 478 стр;
10. Борис Акуњин, *Из живота ситних риба*; Борис Акуњин, «Бројанице од жада. Авантуре Ераста Фандорина у XX веку», Београд, 2009, «Информатика», стр. 54-95.

Радијска аудио презентација

1. «Идеја терора Бориса Савинкова» (у три наставка): Трећи програм Радио Београда, циклус «Тумачења», 24, 25. и 26. новембар 2012 (22.20).

Научни рад др Бобана Ђурића заснива се на проучавању руског књижевног наслеђа као и на истраживањима руске емиграције.

Најобухватније научно истраживање представља одбрањена дисертација под насловом *Романи Бориса Савинкова (В. Ропшина)*, која својим резултатима, обимом и целовитошћу приступа истраживаној теми представља изузетан

научни допринос сагледавању преосталих неистражених појава руске књижевности XX века. Рукопис докторске дисертације има 509 страна (са прилозима 513+6 стр.). Дисертација је подељена у 10 целина: УВОДНЕ НАПОМЕНЕ (стр. 1-6), БИОГРАФИЈА Б. В. САВИНКОВА (стр. 7-44), *КОЊ БЛЕД* (стр. 45-263), ДРУГИ ДЕО ТРИЛОГИЈЕ (стр. 264-288), *КОЊ ВРАН* (стр. 289-384), *ОНО ЧЕГА НИЈЕ БИЛО* (стр. 385-487), УМЕСТО ЗАКЉУЧКА (стр. 488-489), СПИСАК СКРАЋЕНИЦА (стр. 490), ИЗВОРИ (стр. 491) и ЛИТЕРАТУРА (стр. 491-509).

Већ на почетку дисертације др Бобан Ђурић истиче како је Борис Савинков (књижевни псеудоним В. Ропшин, 1879-1925) до данашњег дана првенствено познат као крупна политичка фигура бурних историјских догађаја у Русији прве четвртине XX века, док је занимање за његово књижевно стваралаштво готово по правилу изостајало. Књижевни истраживачи заобилазили су ово име, а критика и углавном површна оцена његовог књижевног опуса доношена је на основу негативних стереотипних оцена, утемељених искључиво на идеолошко-политичкој нетрпељивости према аутору.

После кратких Уводних напомена, које дају преглед резултата досадашњег научно-публицистичког занимања за Савинковљев живот и политичку делатност, у дисертацији се износи подробна биографија Бориса Савинкова, јер је без ње немогуће било какво озбиљније истраживање књижевног стваралаштва В. Ропшина, као што је немогућа и било каква анализа његових романа без претходног познавања историјско-идеолошког контекста у коме су они настали, јер романи у великој мери јесу одраз и реакција на историјски тренутак и ауторову политичку ангажованост у њему.

Биографија Б. В. Савинкова, на којој се зауставља Б. Ђурић у првој глави дисертације, свестрано расветљава животни пут, политичку, револуционарну, пре свега терористичку каријеру писца јер су кроз ову идеолошку борбу изражена и сва идејна трагања Савинкова, почев од младалачког спознавања нужно активне и бескомпромисне борбе с владајућим монархистичким режимом, па све до донкихотовских покушаја организовања антибољшевичког отпора када је већ свима било јасно да је нова идеологија победила. У овом поглављу Б. Ђурић скреће пажњу на моменте Савинковљевог удаљавања од политичке борбе и окретања књижевном стваралаштву, и обратно, „повратка“ из књижевно-уметничке сфере у политичко ангажовање, што све треба да истакне тесну испреплетеност и условљеност два поља делатности аутора, две стране његове личности – политичку и књижевну. Као најзначајније моменте Б. Ђурић издваја: револуционарно-терористичку делатност 1904-1906. (која ће постати историјска основа фабуле романа *Коњ блед* и *Оно чега није било*); париски период политичке емиграције 1907-1909, када заправо и настаје писац В. Ропшин; постоктобарски период грађанског рата 1918-1921. и Савинковљеве покушаје организовања антибољшевичког отпора (што ће свој уметнички одраз наћи у последњем роману, *Коњу враном*).

За идејно формирање писца В. Ропшина пресудну улогу одиграло је познанство са супружницима Мерешковски-Гипијус, у Паризу 1907-1909. године, јер су идеје „хришћанске револуције“ као јединог пута ка достизању Царства Трећег Завета, што је чинило основу „нове религиозне свести“, коју је проповедао круг око Мерешковског (З. Гипијус и Д. Философов), свој одраз али и критичко преосмишљавање добиле у централној теми Савинковљевог књижевног стваралаштва – етичким границама личности и феномену идејног убиства као етички неприхватљивог, дубоко деструктивног (и

аутодеструктивног) нихилистичког чина и његове осуде с позиција неприкосновеног етичког ауторитета – Христовог моралног закона. Стога Б. Ђурић посебну пажњу посвећује овом важном питању – филозофско-религиозном формирању писца Савуинкова.

Централни, најобимнији и најважнији део дисертације јесте књижевна анализа Савинковљевих романа: *Коњ блед*, *Оно чега није било*, *Коњ вран*, као и краћег позног текста из књижевне заоставштине, који са друга два романа, *Коњем бледим* и *Коњем враним*, по тематско-мотивским, структурно-композиционим и формално-жанровским одликама чини семантичку књижевно-уметничку трилогију.

Анализи сваког романа понаособ посвећена је посебна целина дисертације. Оне, међутим, не прате хронолошки редослед настајања романа. Прво се анализирају дела која сачињавају композициону трилогију (по насловним мотивима названу „апокалиптичка“) – роман *Коњ блед* (1909), необјављени рукопис из заоставштине (датиран приближно у 1913) и роман *Коњ вран* (1923). Роман *Оно чега није било* (1912) као композиционо-семантички самосталан, анализира се последњи.

Све романе Бобан Ђурић анализира по готово истоветном моделу, чији су обавезни сегменти-поглавља следећи:

- Историјат настанка, односно стварања романа, његово објављивање и издања (код романа *Коњ блед* у овом делу додатна пажња посвећује се утврђивању изворног-основног текста, као и другим, цензурисаним варијантама-верзијама текста;
- Књижевна и (најчешће) идеолошка критика, ондашња и савремена – ставови и оцене; пријем код читалаца као и реакције одређених политичко-идеолошких кругова (аутору блиских партијских сабораца пре свега); ауторови ставови и оцене, одговор на критику, као и полемика око идејних вредности романа;
- Структура. Композиција. Жанр – особености књижевног поступка; формална обележја текста; структурно-композиционе карактеристике; језичко-стилске особености, жанровска одређења;
- Историјске основе фабуле – реално-историјски подтекст као тематско-фабуларна упућеност романа на конкретну историјску епоху и догађаје; историчност и „псеудоисторичност“ фабуле;
- Хронотоп – особености просторно-временског обликовања сижеа и јунаковог кретања у њему, уз посебно истицање карактеристичне за руску културу семантике топоса Москве, Петербурга и Русије;
- Поетика наслова (посебно истражена у романима који чине „апокалиптички“ циклус);
- Јунаци – различити типови јунака, њихова карактеризација, место и улога у сижеу, као и идеје које заступају; главни јунак као носилац структурно-композиционе, тематско-семантичке и идејно-филозофске организације романа (доминација главног јунака посебно долази до изражаја у „апокалиптичкој“ трилогији и донекле је условљена и изразито субјективном формом текста – дневничким забелешкама које води главни јунак).
- Најважнији сегмент анализе сваког романа јесте његов идејни план, посматран кроз идеолошко-филозофску, етичко-религиозну и историографску раван (поглавља са истоименим насловима у делу дисертације посвећеном сваком од анализираних романа).

Идејни оквири романа условљавају и њихову филозофску и етичку поруку. Проблем „права“ на туђ живот доводи се у контекст револуционарно-терористичке борбе (*Коњ блед*; *Оно чега није било*), односно грађанског рата (*Коњ вран*), али истовремено поприма и шире општељудско етичко значење. Тема политичког убиства, убиства због идеје, са социјалне основе револуционарне борбе преноси њено тежиште и у први план ставља етичка питања, моралну оправданост идејног убиства. Феномен терора и терористичке борбе елемент је идејне основе романа *Коњ блед* и, касније, романа *Оно чега није било*, те је његовим теоријским основама, као и практичним историјским моделима реализације као форми идеолошке борбе у Русији Б. Ђурић посветио посебно поглавље у оквиру анализе првог романа, *Коња бледог*.

На идејном плану првог романа основно етичко-филозофско одређење главног јунака јесте нихилизам и са њим конгруентни егоизам, са катастрофалним последицама које ове идеје, по мишљењу аутора, носе како по окружење, тако и по саму личност, њиховог носиоца. Зато се идејним основама нихилизма, његовим изворима, Ничеу пре свега, као и перцепцији ових идеја у руској револуционарној средини, најчешће произвољној и банализованој, посвећује посебно поглавље. Роман *Коњ блед* посматра се такође и с позиција настављача тековина руског антинихилистичког романа у XX веку. Још један важан извор идејне основе главног јунака, а преко њега целог романа *Коњ блед* Б. Ђурић открива у немачкој субјективистичкој филозофији (Кант, Фихте, Штирнер, Шопенхауер). Немачка субјективистичка филозофија истакла је у први план активну личност и њену вољу, што се каснијом банализацијом свело на солипсизам и тако се „уклопило“ у преовлађујући дух нихилизма руске револуционарне интелигенције, чији је главни јунак представник.

Библијски подтекст, у два своја семантичка сегмента – јеванђељском и апокалиптичком, важан је за етички план свих романа. Неки јунаци (Вања из *Коња бледог*, Серјожа из *Оног чега није било*) своју идејно-политичку борбу осмишљавају кроз идеју мучеништва и хришћанске жртве за друге, оправдавајући чак и убиство Христовом идејом љубави према ближњем, жртвовањем за друге и вером у искупљење проливане крви кроз васкрсење у Христовом милосрђу. Морални релативизам овог типа јунака у сижеу трпи пораз, а сам јунак, етички дискредитован, страда, потврђујући тако основни ауторов став да је Христов етички кодекс, јасно изражен у заповести „не убиј“, једини морални еталон, мерило сваког човековог поступка, а да свако нарушавање датог етичког кодекса, неважно чиме мотивисано, неизоставно води у деструкцију и аутодеструкцију. Апокалиптичка семантика, посебно изражена у романима *Коњ блед* и *Коњ вран*, преосмишљена кроз ново поимање и распоред апокалиптичких коња и њихових јахача, надовезује се на историозофску концепцију Русије на историјској прекретници.

Историозофске идеје, присутне још у роману *Оно чега није било*, свој врхунац достижу у хронолошки последњем роману, *Коњу враном*, уз уочљив Толстојев утицај, и постављају Русију на место другог (после Христа) идејно-етичког мерила и вредновања сваког човековог поступка.

Целокупну етичко-филозофску семантику својих романа Савинков, по мишљењу Б. Ђурића, даје у идејном кључу Достојевског и његове књижевне критике нихилистичких концепција сведозвољености, а које се у роману развијају у три облика: „смердјаковштину“ као најдиректнију и најотворенију форму етичке сведозвољености, или, пак, две њене прикривене варијанте – идеју „нельзя и надо“ и лажно-хришћанску идеју револуционарне жртве и

убиства у име љубави. Савинков следи Достојевског у избору Христа као еталона моралне оцене човекових поступака, упозоравајући на сву трагичност покушаја одрицања хришћанског система вредности и довођења на његово место етички релативизованог човекобога.

На крају дисертације дати су списак коришћених скраћеница, списак књижевних извора којима се кандидат користио приликом рада на дисертацији, као и библиографски списак литературе релевантне за тему дисертације.

Дисертација, као заокружено свеобухватно књижевно-аналитичко истраживање најзначајнијег поља Савинковљеве књижевне делатности – његових романа – јесте и покушај рехабилитовања аутора и његовог стваралаштва, а самим тим и његово правичније вредновање, засновано на књижевно-уметничким а не идеолошким критеријумима, чиме Борис Савинков треба да заузме заслужено високо место у историји руске књижевности почетка XX века.

Најзначајнија библиографска јединица са списка објављених радова свакако је научна монографија *Из живота руског Београда*, објављена у издању Филолошког факултета Универзитета у Београду 2011. године уз финансијску подршку Министарства за науку и технолошки развој Републике Србије, а у оквиру научног пројекта „Књижевност и визуелне уметности: руско-српски дијалог“. Монографија обухвата 11 текстова посвећених различитим аспектима живота и делатности (идеолошко-политичке, духовно-религиозне, културне, књижевне, педагошке, научне) руске емиграције такозваног „првог таласа“ у Београду између два светска рата. Настала је као резултат кандидатовог вишегодишњег научног интересовања за руску емиграцију и у великој мери се заснива на истраживањима презентованим на научним скуповима или објављеним у часописима и зборницима (под бројем 8, 9, 11, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 22, 23).

Предочени низ научних текстова из кандидатове библиографије сведочи о ширини његових интересовања, која се крећу од књижевно-историјских до филолошких у ужем смислу речи, било да је реч о поетици или о појединим нивоима структуре текста. Већи број текстова др Бобана Ћурића посвећен је рецепцији појединих руских аутора и њихових дела у београдској периодици (текстови под бројем 4, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 22, 23). Овакви текстови су драгоцени у стварању културно-историјске слике како о пријему руске књижевности код нас, тако и о контактима двеју култура те одјецима наше културе у стваралаштву руских аутора. Често овакви текстови обилују драгоценим библиографским подацима, непознатим не само руској него и нашој научној и стручној јавности, будући да су засновани на београдској дневној штампи 20-их и 30-их година. Културно-просветном делатношћу важних институција руске емиграције, попут Руског дома у Београду, Руског научног института, или питањима очувања матерњег језика емиграције у инојезичкој средини, баве се студије под бројем 20, 22, 23 и 27). У својим аналитичким студијама др Бобан Ћурић посебну пажњу посвећује интертекстуалним и митопоетским истраживањима песничког, драмског и прозног текста (у студијама под бројем 1, 2, 3, 7, 12, 14, 17, 18, 19). У студији 1 он анализира песнички текст двојице песника на разним структурним нивоима – од фонолошког, преко лексичког и синтаксичког до композиционог; студије под бројем 2 и 3 посвећене су анализи стилизације библијских предања у причама Лава Лунца; студија 6, пак, нуди интертекстуалну анализу дела двојице

симболистичких аутора, док се студије под бројем 10 и 12 баве филозофским аспектима романа Платонова и Гладилина; студија под бројем 15 представља анализу пародираног историјског аспекта у апсурдној драми Храмса, док се студија под бројем 16 бави веома сложенем анализом легенде о Светом Гралу у Блоковој драми „Ружа и крст“. Аналитичке студије др Бобана Ћурића имају посебну вредност, будући да аутор у њима открива досад непримећене заједничке изворе писаца, те стваралачки дијалог међу њима (у студији о Ибзену и Мерешковском); исто тако, истичемо да студија посвећену роману Гладилина представља прву књижевну анализу овог текста. Из рада на докторској тези проистекли су радови под бројем 24, 25 и 26, који анализирају поједине аспекте књижевног стваралаштва Савинкова у контексту његове идеолошке ангажованости, религиозних и етичко-филозофских ставова, а такође указују и на важне интертекстуалне везе Савинковљевих романа с руском књижевном традицијом, Достојевским пре свега.

ЗАКЉУЧАК

На основу свега изнетог, а према приложеној документацији, Комисија је једногласно закључила да др Бобан Ћурић испуњава у потпуности све научне, стручне, педагошке услове предвиђене Законом и свесрдно предлаже Изборним већу да се **др Бобан Ћурић** изабере у звање и на радно место **доцента за ужу научну област Русистика, предмет Руска књижевност** на Филолошком факултету.

У Београду,
30. децембра 2013.

Комисија:

др Корнелија Ичин, редовни професор

др Тања Поповић, редовни професор

др Петар Бојанић, научни саветник